

права, може – тут мова вже йде про аборти і про штучне запліднення. А це вже галузь суворо регламентована законом і ні про які природні права мова не йде, тут все залежить від нормативного регулювання.

На мою думку, природні права – це ті, які не можуть бути і не повинні бути врегульовані законодавством. Вони є нечисленими, вони не породжують обов'язків, держава їх не гарантує і не охороняє, адже вони не входять в механізм правового регулювання. Люди самі вирішують, як їм вчиняти в тому чи іншому випадку. Але, якщо прийнято невірне рішення і особі нанесено шкоду, то звернутися за допомогою до держави людина не може, адже те, що порушене, це не право, воно не закріплене в нормативному акті, за поведінку учасників таких відносин відповідають вони самі.

Як висновок, хотілося б наголосити на відомій кожному юристу сентенції – *dura lex, sed lex* (закон суворий, але це закон). Проблема полягає не в тому, щоб з'ясувати, що в нас закладене природою, а що державою, а в тому, щоб те, що закладене природою або дане від Бога гарантувалося і захищалося державою від порушень. В ідеалі – будь-який закон справедливий, якщо він захищає людину і її інтереси.

УДК 343.13 (043.2)

Овчар А.С., студентка,
Інститут кримінальної юстиції,
Національний університет «Одеська юридична академія», м. Одеса
Науковий керівник: Степаненко А.С., асистент

СТАНДАРТ ДОКАЗУВАННЯ «ОБГРУНТОВАНА ПІДОЗРА» В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Вітчизняний кримінальний процес все більше наповнюється положеннями, які формалізують пізнавальну діяльність слідчого, прокурора і суду. Законодавець йде шляхом завчасного визначення стандартів доказування, що дає йому можливість моделювати основні вектори кримінально-процесуальної політики, не дозволяючи професійним суб'єктам процесу в повній мірі реалізовувати свободу внутрішнього переконання. Важливим завданням стандартизації кримінального правосуддя виступає також необхідність приведення практики застосування Кримінального процесуального кодексу до «спільного знаменника» – «розробка єдиного підходу відповідних суб'єктів кримінального судочинства до розуміння достатності доказів для прийняття найважливіших рішень у кримінальній справі, що і є стандартом доказування» [2, с. 106].

Стандартом доказування є модель процесуального доказування, в якій

мета, завдання судочинства, принципи процесу, права й обов'язки його учасників у процесі доказування розглядаються як взаємозалежні елементи, що визначають сутність і зміст інституту процесуального доказування [2, с. 55].

Х.Р. Слюсарчук виділяє наступні стандарти доказування: «поза розумним сумнівом», «обґрунтована підозра», «переконавання за більшої вірогідності», «вагоме переконавання», «достатні підстави вважати», «достатність доказів» та інші [3, с. 169].

Для належного розуміння сутності поняття «поза розумним сумнівом» в Україні насамперед керуватися практикою Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) Правова позиція ЄСПЛ щодо цього, як зазначають науковці, відображена, зокрема, у п. 43 Рішення від 14 лютого 2008 р. у справі «Кобець проти України». Суд зазначив, що відповідно до його практики при оцінці доказів він керується критерієм «поза розумним сумнівом». Таке доведення має впливати із сукупності ознак чи неспростовних презумпцій, достатньо вагомих, чітких і взаємоузгоджених. Тому за відсутності таких ознак не можна констатувати, що вину доведено поза розумним сумнівом [1].

Як зазначають фахівці, «обґрунтованість» підозри під час здійснення кримінального провадження має збільшуватись, але самотійність характеру обґрунтованої підозри як стандарту доказування у кримінальному провадженні зменшується. І, навпаки, чим менша «обґрунтованість» підозри вимагається для прийняття рішення, тим більш самотійний характер обґрунтованої підозри як стандарту доказування у кримінальному провадженні. При цьому, рівень переконаності, необхідний для прийняття рішення відповідно до стандарту доказування «обґрунтована підозра» зумовлюється правовим характером рішення, яке необхідно прийняти або дією, яку необхідно вчинити (затримати особу, повідомити про підозру, звернутись із клопотанням про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, прийняти ухвалу про застосування відповідного заходу забезпечення кримінального провадження) та рівнем обґрунтованості підозри, який залежить від вагомості доказів, які його підтверджують [4, с. 238-239]. Як приклад, у ч. 1 ст. 276 КПК України законодавець закріпив різні рівні «обґрунтованості» підозри для різних підстав повідомлення про підозру. Зокрема, повідомлення про підозру здійснюється у випадках: затримання особи на місці вчинення кримінального правопорушення чи безпосередньо після його вчинення; обрання до особи одного з передбачених КПК України запобіжних заходів; наявність достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення [5].

При цьому, наявність достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення виступає водночас як самотійною підставою для повідомлення особі про підозру (яка передбачає найвищий

рівень переконаності у необхідності прийняти рішення про повідомлення особі про підозру), так і складовою частиною таких підстав повідомлення про підозру як затримання особи на місці вчинення кримінального правопорушення або безпосередньо після його вчинення та (необхідність) обрання до особи одного з передбачених законом запобіжних заходів. Річ у тім, що без наявності обґрунтованої підозри не можливо затримати особу або обрати до неї запобіжний захід (оскільки такі дії будуть незаконними), а, як було зазначено, обґрунтованість підозри зумовлюється вагомістю (яка передбачає та охоплює собою достатність доказів) наявних доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення. Таким чином, наявність достатніх доказів для «підозри» є необхідною умовою для повідомлення про підозру також з таких підстав, як затримання особи на місці вчинення кримінального правопорушення та обрання запобіжного заходу. Однак «достатність доказів» у відповідних випадках повідомлення про підозру буде зумовлюватись різним ступенем вагомості інформації, яка становить основу для рівня переконаності, що необхідний для прийняття рішення про повідомлення про підозру [4, с. 239].

Таким чином, обґрунтованість підозри є її важливою ознакою, лише у разі такої обґрунтованості можна буде вести мову про правомірне обмеження права на свободу та особисту недоторканість у рамках кримінального провадження.

Література

1. Безносюк А.М. Доведеність поза розумним сумнівом та достовірність як стандарти доказування у кримінальному процесі України / А.М. Безносюк // Судова апеляція. – 2014. – № 336. – С. 23-28.
2. Лютынский А.М. Стандарти доказанности по уголовному делу / А.М. Лютынский // Российское правоудие. – 2015. – № 10. – С. 106-110.
3. Ніколенко Л.М. Стандарт доказування і принципи господарського процесу України / Л.М. Ніколенко // Митна справа. – 2003. – № 4. – С. 54-60.
4. Слюсарчук Х.Р. Співвідношення термінів «стандарти доказування» та «стандарти переконання» / Х.Р. Слюсарчук // Право і суспільство. – 2016. – № 1(2). – С. 164-170.
5. Слюсарчук Х.Р. Стандарт доказування «обґрунтована підозра» у кримінальному провадженні / Х.Р. Слюсарчук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2017. – Серія Право. – Вип. 42. – С. 238-241.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України: прийнятий 13 квітня 2012 року № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9-10, № 11-12, № 13. – Ст. 88.